

Hen, hun en hullie

Helen de Hoop

Goede redenen voor foute taal

Leiden, 24 februari 2017

Vraag aan de Taaladviesdienst

Is *hun hebben* tegenwoordig ook goed?

Antwoord Taaladviesdienst:

Nee, *hun* als onderwerp wordt nog algemeen afgekeurd. Een zin als 'Hun hebben er helemaal geen verstand van' wekt zelfs bij velen **sterke gevoelens van afschuw** op, niet alleen in de schrijftaal, maar zelfs in de spreektaal. Het is daarom het best het gebruik van *hun* als onderwerp te vermijden; gebruik *zij* of *ze*.

Gevoelens van afschuw...

A: dan zou ik misschien misschien zeggen hun van oh dit is wel een leuke lengte zeg ik nou knip dan een beetje in een model dat ik 't langer kan laten groeien of zo weet je want dat kan nou niet met...

B: misschien zeggen hun zei je dat nou echt?

A: wat zei je?

B: misschien zeggen hun

A: misschien zeggen ze

B: oh ik verstond hun

A: oh nou nee hoor

B: ik d ik denk al huh dat kan niet

A: oh gut oh bah dat kunnen ze natuurlijk gaan opzoeken hier...

Wat maken hun een vreselijk lawaai!

Persoonlijk voornaamwoord *hun* verwijst altijd naar personen (d.w.z. levende, 'bezielde' wezens, meestal mensen, maar ook huisdieren).

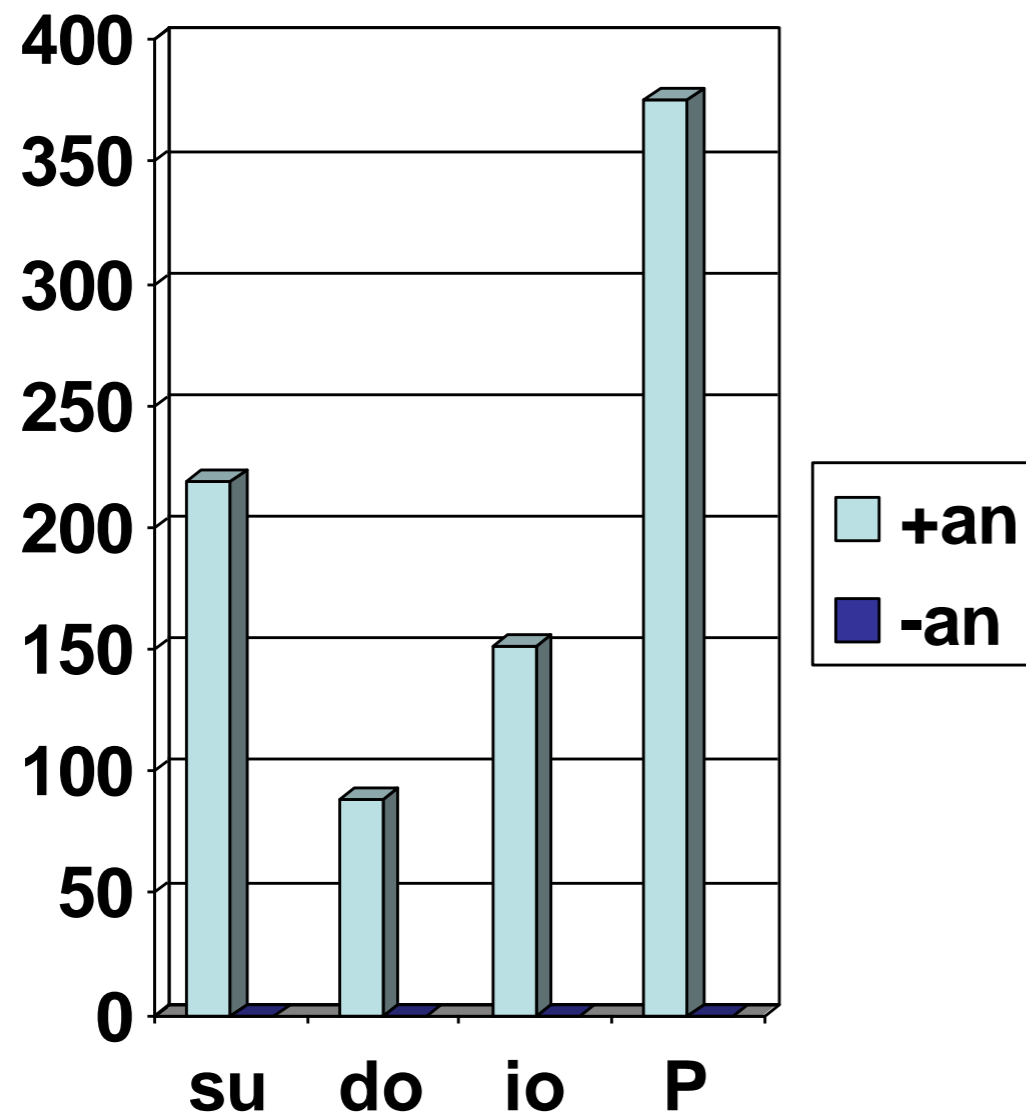
Altijd?

Uitzondering:

Hun staan nu al 24 uur zonder water.

<http://www.wietzaden.nl/forum/>

Leve *hun*!

Wat maken hun een lawaai!

Ik heb hun gisteren nog gezien.

Wat heb je hun verteld?

We hebben nog nooit tegen hun gespeeld.

Van Bergen et al. (2011)

hun en naamval

3PL	Van Heule (1625)	Prescriptief (2017)	Descriptief (2017)	2PL (2017)
Nominatief	zij, zijlieden	zij, ze	zij, ze, <i>hun</i>	jullie
Genitief	haerer (M) heurer (F)	<i>hun</i>	<i>hun</i>	jullie
Datief	<i>hun</i> (M) heur (F)	<i>hun</i> , ze	<i>hun</i> , hen, ze	jullie
Accusatief	hen (M) heur (F)	hen, ze	<i>hun</i> , hen, ze	jullie
'Ablatief'	van <i>hun</i> (M) van heur (F)	van hen	van <i>hun</i> , van hen, van ze	van jullie

Nominatief: *Hun/jullie hebben gelijk.*

Genitief: *Hun/jullie huis staat te koop.*

Datief: *Hun/jullie heb ik niks gevraagd.*

Accusatief: *Hun/jullie zie ik morgen.*

'Ablatief': *Dat boek heb ik van hun/jullie gekregen.*

Waar komt *hun* als onderwerp vandaan?

Gebruik eerste keer opgetekend in 1911

Dienstbodes in Hollandse steden (Van der Kooij 1969, Willems 1970)

- **Hullie** hebben het gedaan
- Ik heb **hullie** gezien
- **hullie** huis

Vervang *hullie* door *hun*:

- **Hun** hebben het gedaan
- Ik heb **hun** gezien
- **hun** huis

hun als onderwerp is dus (waarschijnlijk) een voorbeeld van *hypercorrectie*

Hypercorrectie

“Nederlandse Dutchbat-militairen zijn in 1995 in Srebrenica niet verraden door hun bondgenoten. De toenmalige leiders van de VS, Frankrijk en Groot-Brittannië maakten geen geheime afspraak om **hen** geen luchtsteun te geven.”

de Volkskrant, 19 november 2016

“Medisch specialisten schrijven vaker en meer dure medicijnen voor van de farmaceutische bedrijven die **hen** sponsorgeld betalen.”

de Volkskrant, 22 december 2016

Hypercorrectie

Online taaltest afgenomen onder 406 *Onze Taal*-lezers (Ferdy Hubers):

Gisteren fietsten hun naar de supermarkt.

Slechts 2 (van de 406) participanten vonden deze zin goed.

Hij gaf hun het boek.

Maar liefst 131 (van de 406) participanten vonden deze zin fout.

De rol van educatie

Slechts 1,3% van de 2697 hoogopgeleide sprekers in het Corpus Gesproken Nederlands gebruikt *hun* als onderwerp.

Onderwijs helpt dus! Maar... onderwijs leidt blijkbaar ook tot nieuwe 'fouten' (hypercorrectie).

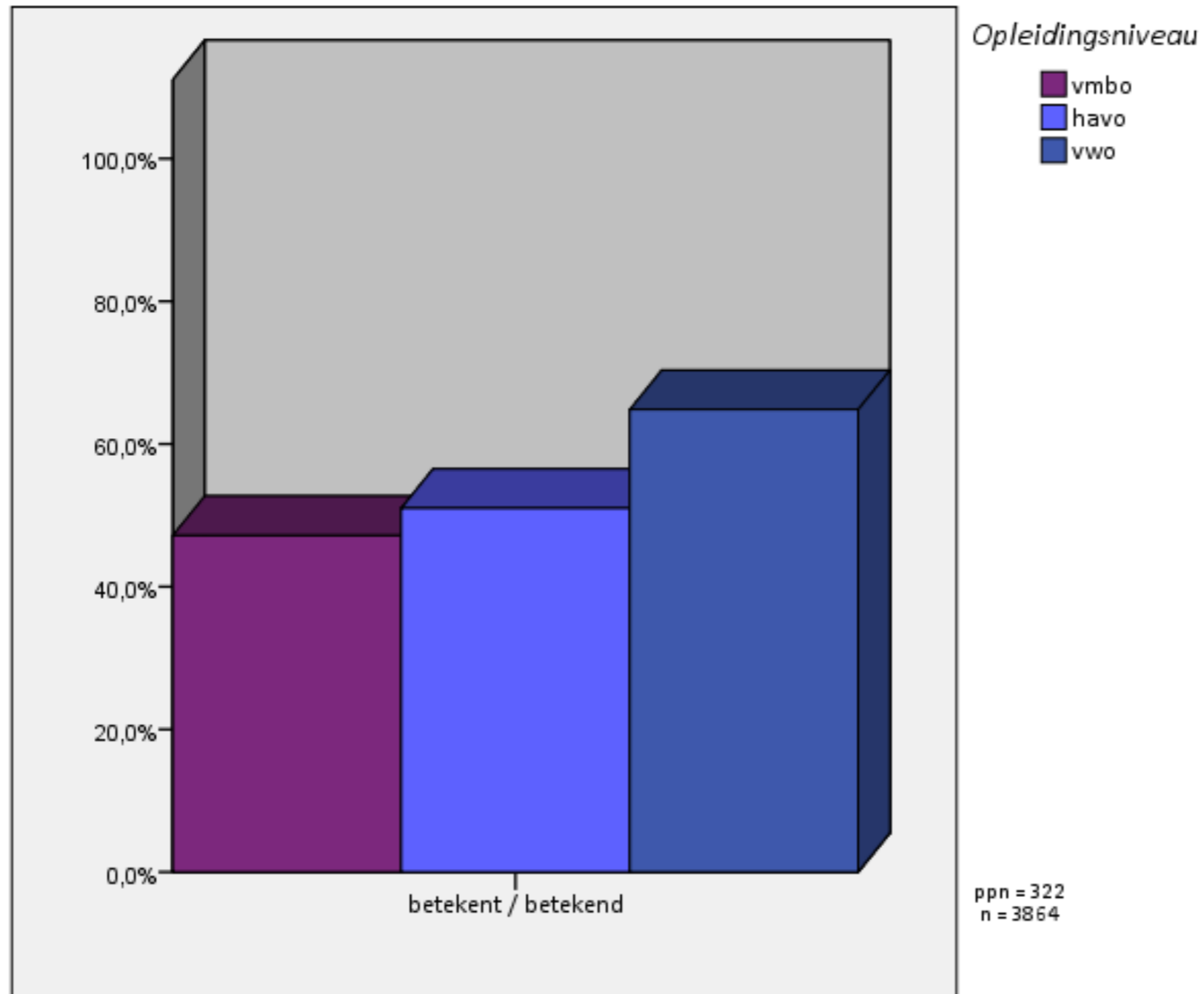
Onderzoek op vijf middelbare scholen naar hypercorrect *hen*:

Controles op grond van uiterlijk worden in al deze landen gezien als onrecht dat _____ door de politie wordt aangedaan.

Drie opleidingsniveaus: vmbo-t, havo, vwo

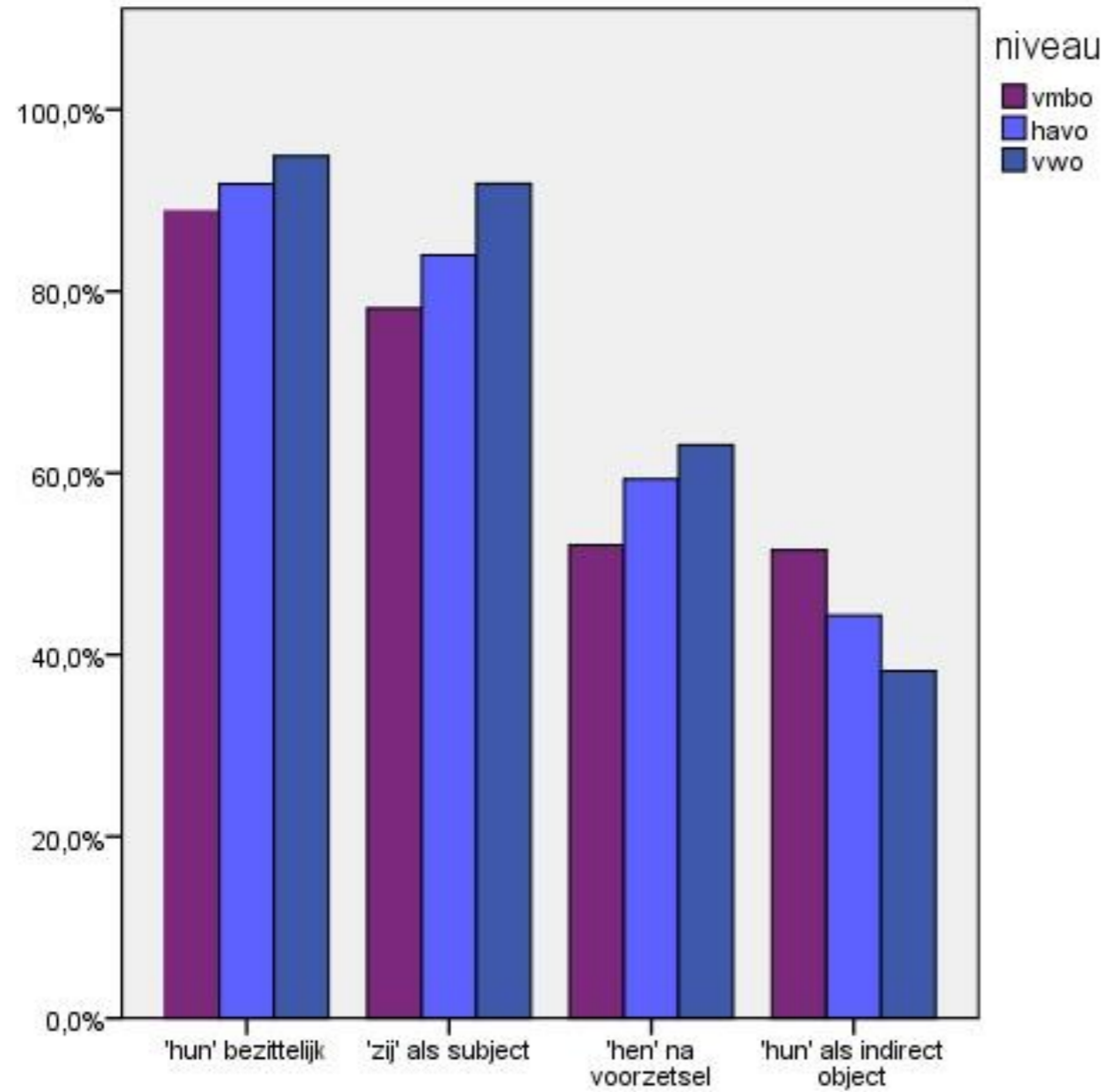
Resultaten werkwoordspelling (d/t)

percentage correcte antwoorden per opleidingsniveau (alle scholen)

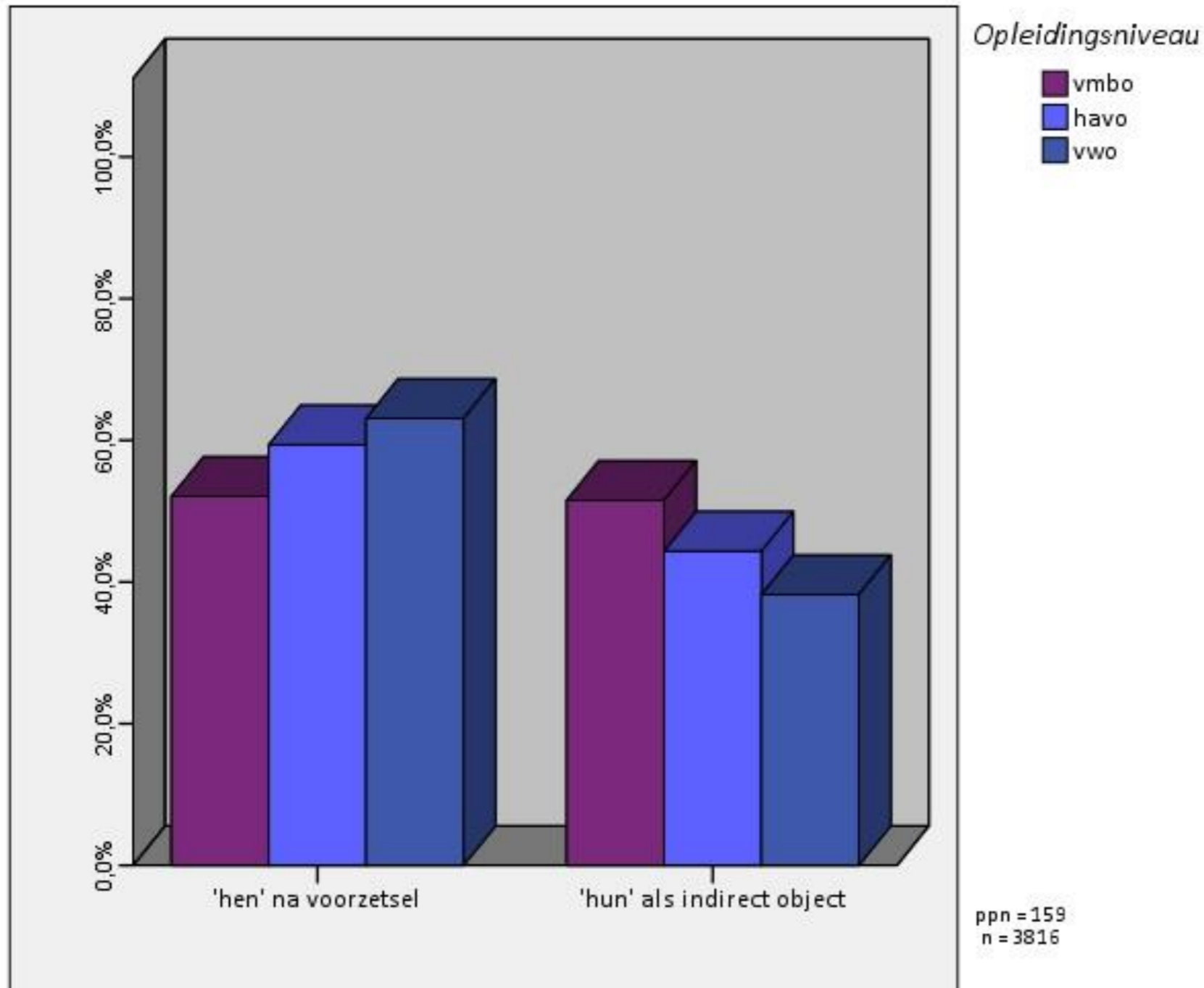
Resultaten *hun, hen, zij*

Percentage correcte antwoorden per opleidingsniveau

Hypercorrect *hen*

percentage correct answers per opleidingsniveau (alle scholen)

Goede redenen voor foute taal?

Albert Sassen (1963): Hypercorrectie wijst erop dat de prescriptieve regel (zelfs indien altijd correct toegepast) exogeen (vreemd aan de taal) is.

Goede redenen voor foute taal (= hypercorrectie):

- *hen* is niet beter, logischer of gemakkelijker (of mooier) dan *hun*
- maar wel (zogenaamd) “beschaafder”, “verzorgder”, “netter”

Hypercorrectie is dus niet goed, maar wel “goedbedoeld” (Kloeke 1924)

Bedankt voor uw aandacht!

Medeauteurs

- Sebastian Collin
- Ferdy Hubers
- Kees de Schepper
- Thijs Trompenaars

Scholen

- AOC Oost te Twello
  - Blariacumcollege te Blerick
  - Carmelcollege te Emmen
  - Olympus College te Arnhem
  - Rodenborch-College te Rosmalen
-